

Časopis Botanika – čerstvá dávka informací ze světa rostlin

Časopis vydáváme v Botanickém ústavu AV ČR, abychom seznamovali s naším výzkumem a mimo jiné přinášeli zajímavosti z Průhonického parku. S příchodem jara rozkvétají květy na podzámeckém Alpinu a uvolňují pyl. Víte ale vlastně, jak taková pylová zrna vypadají pod mikroskopem? A napadlo vás, jak se pyl chytá? Připojujeme pylový kalendář, který možná ocení nejen alergik trpící sezonní polinózou. Je neuvěřitelné, že ještě nedávno se vzácná rašelina těžila na tzv. borkovištích. Dozvíte se, jak taková místa navracet přírodě. Přečtete si o praktickém projektu propojujícím botaniku se zoologií a zemědělci zaměřeném na úhory a biodiverzitu. A slyšeli

jste už o suchozemských ostrovech nebo o tom, že mají rostliny paměť? Letos také vyhlásila Česká botanická společnost poprvé přímo rostlinou roku ohroženou orchidej vstavač kukačka (*Orchis morio*). Číslo zakončíme tradičně botanickými zahradami coby součástí kulturního dědictví, na své si přijdou i menší děti.

Časopis Botanika si můžete zakoupit v knihkupectvích Academia za 49 Kč (přes e-shop za 44 Kč), nebo předplatit dvě čísla ročně za 150 Kč, včetně poštovného. Předplatitelé získávají zdarma elektronickou verzi. Časopis lze také objednat na e-mailu botanika@ibot.cas.cz. Další číslo vyjde na podzim 2021. Těšíme se na Vaše reakce.

Kdy trápit? Přehledy
Přehledy botanických ústavů
Přehledy o Křesťanství ze posledních 2 let
Po vzácné rašelině
Úhory – záměny a přírodní biodiverzita
Rozmanitost rostlin
Rozmanitost suchozemských ostrovů
Zemědělství
Rostliny roku – vstavač kukačka

Více se dozvíte na webové stránce www.ibot.cas.cz/botanika

Albert František Damaška

Česká společnost entomologická vyhláší Hmyz roku

Hmyz představuje v krajině naprosto klíčovou složku ekosystémů a témata související s jeho výzkumem a ochranou se v poslední době začínají pomalu dostávat i na přední stránky médií. Přesto se zatím povědomí o významu hmyzu a jeho ochranné nezdá být příliš zažito mezi širokou veřejností – a to i přesto, že entomologie má v naší zemi staletou, velmi silnou tradici. Pro její udržení, jakož i pro získání podpory pro entomologii, ochranu přírody i pro samotný hmyz je však zapotřebí veřejnost přesvědčit, aby se o něj zajímala. Hlavní roli v popularizaci hmyzu a entomologie pak bezpochyby musejí hrát sami entomologové. Česká společnost entomologická proto v posledních letech rozšiřuje svou činnost namířenou k veřejnosti. O pořádání exkurzí či organizaci výstav bezobratlých jsme v Živě již psali. V letošním roce se ČSE rozhodla zvýšit povědomí o hmyzu vyhlášením prvního ročníku kampaně Hmyz roku. Snažíme se tímto krokem navázat na podobné projekty ostatních odborných společností, jako je např. tradiční Pták roku České společnosti ornitologické.

Úbytek hmyzu z krajiny se zrychluje a studie publikované v posledních letech naznačují, že se dostáváme do celosvětové krize. Jen denních motýlů v České republice vymřelo ze 161 druhů již 18, většina zbývajících se pak řadí mezi ohrožené. Mnohé z nich vyhynuly regionálně, další mají na našem území již jen poslední lokality. Hmyz však mizí i z hlediska kvantity, podle nedávné studie ubude na světě každoročně na 2,5 % celkového množství hmyzu. Kampaň Hmyz roku klade důraz

jasoň dymnivkový
(*Parnassius mnemosyne*)
hmyz roku 2021

Jasoň dymnivkový se dříve vyskytoval na řadě území v Čechách i na Moravě. Kvůli změnám struktury lesa však v Čechách vyhynul a na mnoha místech Moravy zbývají jen velmi oslabené populace.

Česká společnost entomologická se v letošním roce rozhodla poprvé vyhlásit Hmyz roku. Cílem kampaně je poukázat na zajímavost a rozmanitost hmyzu v české krajině, jakož i na jeho ohrožení vlivem nevhodného hospodaření a na význam entomologie a výzkumu hmyzu v jeho poznání a ochraně.

1 Jeden z letáků k iniciativě Hmyz roku České společnosti entomologické

na to, aby ve veřejné debatě znovu upozornila na palčivé problémy současnosti, které se hmyzu, jeho výzkumu a ochrany týkají. V letošním roce je tak jako první vyhlášen jasoň dymnivkový (*Parnassius mnemosyne*), motýl nedávno vyhynulý v Čechách a mizející i z lokalit na Moravě (blíže na str. 84–86 této Živy). Společenských otázek posledních dob se kolem tohoto druhu točí celá řada. Vedle úbytku jde především

o hospodaření na lokalitách, kde motýl stále přežívá. Spolu s jeho představením veřejnosti tak ČSE upozorní na neudržitelně vysoké stavy zvěře v oborách, jako je ta Milovická, jakož i na trvající spor ohledně lesního hospodaření v komplexu lesů na soutoku Moravy a Dyje, zvaném Moravská Amazonie. V neposlední řadě nedávná minulost i současnost jasoně dymnivkového ukazuje i na činitele, které nejvíce ohrožují vzácné druhy hmyzu. Jsou jimi především změny hospodaření a vztahu ke krajině – na jedné straně intenzivní lesnická a zemědělská činnost, na straně druhé opouštění tradičních maloplošných forem extenzivního hospodaření spojené se zarůstáním stanovišť. Sběr hmyzu, který je v případě zvláště chráněných druhů přísně postihován v rámci českého trestního práva, populace naopak prakticky neohrožuje. Vůbec pak již nemůže být řeč o společenské škodě působené vlastnictvím starých sbírekových kusů, kvůli kterým byli v nedávné minulosti mnozí čeští entomologové terčem policejního vyšetřování. Sbírkový materiál představují důležitý materiál, v němž se po desetiletí a staletí uchovává nedocenitelné svědectví o krajině a její dynamice v průběhu času. Přestože o dalších kandidátech na Hmyz roku do příštích let není dosud rozhodnuto, předpokládáme, že se jimi nebudou stávat jen druhy vzácné a ohrožené, ale i ty běžné, které může za humny najít prakticky každý Čech. Jejich obdivování by snad mohlo přivést k entomologii nové zájemce, kteří budou v tradici výzkumu hmyzu u nás pokračovat. Věříme, že kampaň Hmyz roku do budoucna přispěje nejen k většímu zájmu veřejnosti o hmyz a entomologii, ale také ke zvýšení podpory entomologické práce mezi lidmi a pochopení její nenahraditelné úlohy v ochraně a poznání přírody.

Více na <https://www.entospol.cz/>

K dalšímu čtení např. Živa 2020, 6: CLXX–CLXXI; 2021, 1: XXVII–XXVIII.